

ANKOS

YAPAY ZEKÂ ARAŞTIRMA GRUBU

OCAK - ŞUBAT 2026 E-BÜLTENİ

9.SAYI

İçindekiler

1 Yapay Zekâ Çağında Üniversite Kütüphaneleri:
Neredeyiz, Nereye Gidiyoruz?
Çağatay GEZER ile Söyleşi
Mehmet ERKEN

6 Kütüphaneciler için Prompt (İstem)
Mühendisliği
Tuğba KOÇER

8 Nano Banana 2: Google'ın Yeni Görsel
Yapay Zekâ Modeli
Emrullah UĞUR

9 Yapay Zekâ Gündemi

14 Yapay Zekâ ve Kütüphane Ajandası

16 Bulmaca

Bülten Adı: ANKOS Yapay Zekâ
Araştırma Grubu E-Bülteni
Yayın Sıklığı: İki ayda bir
Yayın Sahibi: ANKOS Derneği
Yayın Kurulu: ANKOS Yapay Zekâ
Araştırma Grubu

Bu bültende yer alan tüm içerikler
ANKOS Derneği'ne aittir. Kaynak
gösterilmeden alıntı yapılamaz,
çoğaltılamaz veya yayınlanamaz.

DAP Yapı İ Ofis Merkez Mah.
Kağıthane Cad. No:3 Ofis No: 58
Kağıthane / İstanbul
yz@ankos.org.tr
<https://ankos.org.tr/tr>

BU SAYIDA

Yapay zekâ teknolojileri yalnızca teknoloji dünyasını değil, bilgi üretimi, araştırma süreçleri ve akademik hizmet modellerini de köklü biçimde dönüştürmeye devam ediyor. Üniversite kütüphaneleri ise bu dönüşümün hem izleyicisi hem de giderek daha fazla aktörü hâline geliyor. Yapay zekâ destekli araçlar, veri okuryazarlığı, araştırma verisi yönetimi ve dijital etik gibi başlıklar, kütüphaneciliğin gündeminde her geçen gün daha fazla yer buluyor.

ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu olarak hazırladığımız e-bültenimizde, yapay zekâ alanındaki güncel gelişmeleri kütüphanecilik perspektifiyle ele almaya ve meslektaşlarımız için takip edilebilir bir bilgi alanı oluşturmaya çalışıyoruz. Bu sayıda da hem dünyadaki yapay zekâ gündemini hem de üniversite kütüphanelerini doğrudan ilgilendiren gelişmeleri bir araya getirdik.

Bu sayının söyleşi bölümünde, uzun yıllara dayanan mesleki deneyimi ve dijital dönüşüm konusundaki değerlendirmeleriyle tanınan Çağatay Gezer ile gerçekleştirdiğimiz söyleşiye yer veriyoruz. Gezer, yapay zekâ çağında üniversite kütüphanelerinin rolünü, Türkiye'deki mevcut durumu ve mesleğin geleceğine ilişkin değerlendirmelerini paylaşıyor.

Bültenimizde ayrıca bu sayının öne çıkan yapay zekâ aracı olarak Nano Banana 2 modelini tanıtan bir yazı, yapay zekâ dünyasında son dönemde öne çıkan gelişmeleri içeren Yapay Zekâ Gündemi bölümü ve yaklaşan etkinliklerin yer aldığı Yapay Zekâ ve Kütüphane Ajandası bölümü de yer alıyor. Her zamanki gibi bültenimizin sonunda okuyucularımız için küçük bir bulmaca da hazırladık.

Bu sayının da meslektaşlarımız için yararlı ve ilham verici olmasını diliyoruz.

Keyifli okumalar.

ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu

Yapay Zekâ Çağında Üniversite Kütüphaneleri: Neredeyiz, Nereye Gidiyoruz?

Söyleşi: Mehmet Erken

Dijital dönüşüm sürecini içeriden yaşamış, yapay zekâ tartışmalarına aktif katkı sunmuş ve Türk Üniversite Kütüphanecileri Portalı ile mesleki camiada yeni bir etkileşim alanı oluşturmuş bir isimle birlikteyiz. Çağatay Gezer bu söyleşide, yapay zekâ çağında üniversite kütüphanelerinin konumunu, Türkiye'deki mevcut durumu ve geleceğe dair yapılması gerekenleri meslek içinden bir perspektifle değerlendiriyor.

Çağatay GEZER

1 Uzun yıllara dayanan kütüphanecilik deneyiminiz çerçevesinde, yapay zekâ ve dijital dönüşümün üniversite kütüphaneciliğinde yarattığı değişimi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Uzun yıllara dayanan kütüphanecilik pratiği içinden baktığımda, yapay zekâ ve dijital dönüşümün üniversite kütüphanelerinde yarattığı değişimi tek kelimeyle “yapısal” olarak niteliyorum. Bu dönüşüm, yalnızca araçların değişmesi değil; iş yapma biçimimizin, mesleki kimliğimizin ve kullanıcıyla kurduğumuz ilişkinin yeniden tanımlanması anlamına geliyor.

Türkiye bağlamında süreci iki eksenle değerlendirmek mümkün. Birincisi teknolojik altyapı ve hizmet modelleri; ikincisi ise mesleki rol ve yetkinlik dönüşümü.

Teknolojik açıdan bakıldığında, üniversite kütüphaneleri uzun süredir otomasyon sistemleri, elektronik veri tabanları, uzaktan erişim çözümleri ve

kurumsal arşivler üzerinden dijitalleşme deneyimine sahipti. Ancak yapay zekâ ile birlikte bu süreç hız kazandı. Artık yalnızca bilgiye erişimi sağlamak değil; bilgiyi anlamlandırmak, filtrelemek ve kullanıcıya bağlamsal olarak sunmak ön plana çıkıyor. Literatür tarama araçları, atıf analizi yazılımları, araştırma asistanı niteliğindeki yapay zekâ uygulamaları ve veri görselleştirme araçları, araştırmacının üretim sürecine doğrudan entegre olmuş durumda. Bu noktada kütüphane, pasif bir kaynak sağlayıcı olmaktan çıkıp araştırma süreçlerinin aktif bir paydaşı haline geliyor.

Uzun yıllara dayanan kütüphanecilik pratiği içinden baktığımda, yapay zekâ ve dijital dönüşümün üniversite kütüphanelerinde yarattığı değişimi tek kelimeyle “yapısal” olarak niteliyorum.

Burada hangi yapay zekâdan bahsettiğimiz çok çok önemli. Tabi hangi yapay zekâdaki hangi sorundan da... Kasım 2022 öncesindeki makineler (yapay zekâ), veri bağımlı ve tekil görevleri icra edebiliyorlardı. Yani, veri varsa yapay zekâdan bahsedebildiğimiz bir dünyada idik. O veri ne hakkında ise, yani ne için toplanmışsa, sadece onun cevabını alabiliyorduk. İşte bu türlü yapay zekâlarda, sorun “amacın yanlış/eksik belirlenmesi” bu nedenle de “verinin yanlış/eksik toplanmasına” neden oluyordu. Bazen de amaç doğru ve net olsa bile, veri yine yanlış/eksik toplanabiliyor, yani örneklem kümesi (hedef kitle) doğru belirlenemeyebiliyordu.

Mesleki rol açısından ise dönüşüm daha derin. Geleneksel kataloglama, sınıflama ve ödünç verme süreçleri hâlâ temel işlevler olmakla birlikte; veri okuryazarlığı eğitimi, açık bilim danışmanlığı, araştırma verisi yönetimi, yapay zekâ araçlarının etik kullanımı ve akademik dürüstlük konularında rehberlik gibi yeni sorumluluklar ortaya çıktı.

Özellikle Türkiye’de akademik yükseltme kriterlerinin yayın ve atf odaklı olması, kütüphanecileri bibliyometrik analiz ve araştırma performansı danışmanlığı alanında daha görünür kıldı.

Bununla birlikte, Türkiye’deki üniversiteler arasında dijital dönüşüm kapasitesi açısından ciddi farklılıklar bulunduğunu da belirtmek gerekir. Büyük ve köklü üniversiteler yapay zekâ destekli araçları daha hızlı entegre edebilirken, Anadolu’daki bazı üniversitelerde bütçe, insan kaynağı ve teknik altyapı sınırlılıkları süreci yavaşlatabiliyor. Bu durum, dijital eşitsizlik riskini beraberinde getiriyor. Dolayısıyla yapay zekâ dönüşümünü yalnızca teknolojik değil, kurumsal politika ve kamu bütçesi perspektifinden de ele almak gerekiyor.

Etik boyut ise ayrı bir tartışma alanı. Veri gizliliği, algoritmik önyargı, akademik üretimde yapay zekâ kullanımının sınırları ve intihal meselesi, üniversite kütüphanelerinin rehberlik rolünü güçlendirmesini zorunlu kılıyor. Kütüphanecinin burada üstlendiği rol, yalnızca teknik destek vermek değil; eleştirel dijital okuryazarlık kazandırmaktır.

Samimi bir değerlendirme yapmam gerekirse, yapay zekâ kütüphaneciliği ortadan kaldırmıyor; aksine nitelikli kütüphaneciliği daha görünür ve daha stratejik hâle getiriyor. Raf düzenlemekten çok veri düzenleyen, kataloglamaktan çok anlamlandıran, sessiz hizmet üretmekten çok akademik üretimin merkezinde konumlanan bir mesleki dönüşüm yaşıyoruz.

Türkiye’de bu sürecin sağlıklı ilerleyebilmesi için üç temel ihtiyaca dikkat çekmek isterim: sürekli mesleki eğitim, kurumsal dijital strateji belgeleri ve açık bilim odaklı ulusal politika uyumu. Aksi takdirde dönüşüm, bireysel çabalarla sınırlı kalabilir.

Sonuç olarak, yapay zekâ ve dijital dönüşüm üniversite kütüphaneciliğini tehdit eden değil; doğru yönetildiğinde güçlendiren bir süreçtir. Ancak bu güç, teknolojiyi sahiplenmekten çok, onu akademik değer üretimiyle bütünleştirebilme kapasitemize bağlıdır.

2

ANKOS Yapay Araştırma Zekâ Araştırma Grubu ile olan sürecinizin size mesleki ve düşünsel olarak ne kattığını, bakış açınızda nasıl bir dönüşüm yarattığını paylaşır mısınız?

ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu ile yürüttüğüm süreç, benim için yalnızca teknik bir öğrenme deneyimi değil; mesleki kimliğimi yeniden düşünmemi sağlayan entelektüel bir dönüşüm alanı oldu. Artık mesleki karakterim sürekli literatür takip eden bir kütüphaneciden bilgi yaratıcı olmaya evrildi.

ANKOS çatısı altında yapay zekâ odağında bir çalışma grubunun içinde yer almak, Türkiye’de üniversite kütüphanelerinin aslında sandığımızdan çok daha büyük bir potansiyele sahip olduğunu görmemi sağladı. Farklı üniversitelerden gelen meslektaşlarla birlikte düşünmek, yalnızca “hangi aracı kullanmalıyız?” sorusunu değil, “kütüphaneler yapay zekâ çağında nasıl bir konum almalı?” sorusunu tartışma imkânı sundu.

Mesleki açıdan en önemli kazanımım, yapay zekâyı bir tehdit ya da moda bir teknoloji olarak görmekten çıkıp, onu stratejik bir dönüşüm aracı olarak değerlendirmeye başlamam oldu.

Daha önce dijital dönüşümü çoğunlukla sistemler ve altyapı üzerinden ele alırken, bu süreçte veri okuryazarlığı, algoritmik etik, akademik dürüstlük ve açık bilim bağlamında daha bütüncül bir perspektif geliştirdim. Özellikle Türkiye’deki üniversitelerin farklı imkân ve ölçeklerde olması, “tek tip çözüm” yaklaşımının işlemediğini; yerel ihtiyaçlara duyarlı, sürdürülebilir ve etik çerçevesi belirlenmiş modeller üretmenin gerekliliğini gösterdi. Düşünsel dönüşümüm ise daha derin oldu. Şunu fark ettim: Yapay zekâ aslında kütüphaneciliğin özüne aykırı değil; tam tersine onun doğal evriminin bir parçası. Biz tarihsel olarak bilginin organizasyonu, erişimi ve doğrulanması üzerine çalışan bir mesleğiz. Bugün algoritmaların yaptığı şey de büyük ölçüde bu. Ancak fark şu: Artık bilgi düzenleyicisi yalnızca insan değil. Bu durum, mesleki otoritemizi kaybettiğimiz anlamına gelmiyor; aksine eleştirel rehberlik rolümüzü güçlendiriyor.

ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu süreci bana ayrıca kolektif aklın gücünü hatırlattı. Türkiye’de çoğu zaman kurumlar kendi içine kapanık çalışabiliyor. Oysa bu grup sayesinde deneyim paylaşımı, politika önerisi geliştirme ve ortak dil oluşturma pratiği gelişti. Yapay zekâyı dair kavramsal belirsizliklerin, birlikte düşünerek daha berrak hâle geldiğini gördüm.

Bu süreç aynı zamanda bende bir özgüven de oluşturdu. Kütüphanecilerin teknoloji tartışmalarında “uygulayıcı” değil, “belirleyici aktör” olabileceğini daha net gördüm. Üniversitelerde yapay zekâ politikaları oluşturulurken kütüphanelerin masada olması gerektiğine artık daha güçlü inanıyorum.

“

ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu deneyimi, bana teknik bilgi kazandırmanın ötesinde; mesleğin geleceğine dair sorumluluk bilinci, stratejik düşünme pratiği ve Türkiye bağlamında uygulanabilir modeller üretme motivasyonu kazandırdı. Yapay zekâyı konuşan değil, yön veren bir kütüphanecilik anlayışına doğru zihinsel bir geçiş yaşadığımı söyleyebilirim.

”

3

Yurt dışındaki üniversite kütüphanelerinde yapay zekâ ve dijital yetkinlikler alanında gözlemlediğiniz başlıca gelişmeler nelerdir? Bu gelişmelerin Türkiye’de üniversite kütüphanelerine uyarlanabilirliği konusunda görüşleriniz nelerdir?

Yurt dışındaki üniversite kütüphanelerinde yapay zekâ alanındaki gelişmelere baktığımda dönüşümün hem teknolojik hem de kültürel düzeyde ilerlediğini görüyorum. Öncelikle araştırma süreçlerine entegrasyon dikkat çekiyor; birçok üniversitede yapay zekâ, literatür taraması, atıf analizi ve metin madenciliği süreçlerine doğrudan entegre edilmiş durumda. Kütüphaneler artık yalnızca kaynak sağlayan değil, araştırma sürecine aktif katkı sunan bir aktör hâline geliyor. Türkiye’de ise açık kaynak araçlarla benzer modeller teknik olarak uygulanabilir; ancak bunun için nitelikli eğitim ve insan kaynağı yatırımı gerekiyor.

Bunun yanında yurt dışında kütüphaneler, yapay zekâ okuryazarlığını bilgi okuryazarlığının doğal bir uzantısı olarak ele alıyor ve etik kullanım eğitimlerine özel önem veriyor. Türkiye’de bu alan kritik bir ihtiyaç olmakla birlikte, sürdürülebilir mesleki gelişim programlarıyla desteklenmesi şart. Kişiselleştirilmiş dijital hizmetler de öne çıkan bir diğer başlık; yapay zekâ tabanlı öneri sistemleri ve sohbet botları yaygınlaşıyor. Türkiye’de bu uygulamalar mümkün olmakla birlikte veri güvenliği ve KVKK çerçevesinin net biçimde gözetilmesi gerekiyor.

Ayrıca açık bilim ve araştırma verisi yönetimi alanında yapay zekâ destekli kurumsal arşivlerin güçlendiğini görüyoruz. Türkiye’de altyapı büyük ölçüde mevcut; ancak bu sistemlerin stratejik bir bütünlük içinde entegre edilmesi gerekiyor. Açıkça ifade etmek gerekirse, mesele teknolojiye erişimden çok, vizyon, etik çerçeve ve sürdürülebilir uygulama kültürüdür.

Açıkça ifade etmek gerekirse, Türkiye’de bu gelişmeler teknik olarak uygulanabilir. Asıl mesele teknoloji değil; kurumsal vizyon, etik çerçeve ve sürekli eğitim kültürü. YZ’yi sadece araç olarak değil, akademik ekosistemi güçlendiren stratejik bir unsur olarak konumlandırabilirsek, dönüşüm sürdürülebilir olur.

4

Kurucusu olduğunuz Türk Üniversite Kütüphanecileri Portalı’nın kısa sürede önemli bir etkileşim alanı oluşturduğu görülüyor. Bu girişimi başlatma motivasyonunuz neydi ve portalın mesleki camiada nasıl bir hareketlilik yarattığını düşünüyorsunuz?

Mutfaktan çıkıp sahaya inmek zordu. Çünkü düşünmek, yazmak ve eleştirmek başka; doğrudan sorumluluk alıp bir platformu hayata geçirmek başka bir eşik. Ama şunu da içtenlikle söylemeliyim: Gençlerle çalışmak inanılmaz ve muhteşem. Beni en çok motive eden şey tam olarak bu enerjidi.

Türk Üniversite Kütüphanecileri Portalı fikri, Türkiye’de üniversite kütüphanecilerinin dağınık ama çok güçlü olan entelektüel birikimini, yeni nesil kütüphanecilik ile birlikte ortak bir zeminde buluşturma ihtiyacından doğdu. Kurumlarımızda çok değerli çalışmalar yapılıyor; ancak bu çalışmalar çoğu zaman görünür olmuyor, kurumsal sınırlar içinde kalıyor. Portalı başlatma motivasyonum, bu mesleki enerjiyi paylaşılabilir, tartışılabilir ve geliştirilebilir bir alana taşımaktı. Akademik açıdan bakıldığında portal kısa sürede üç önemli hareketlilik yarattı.

Birincisi, mesleki görünürlüğü artırdı. Üniversite kütüphaneciliğinin yalnızca teknik bir hizmet alanı değil, araştırma ekosisteminin stratejik bir bileşeni olduğu daha güçlü ifade edilmeye başlandı.

İkincisi, güncel konulara hızlı refleks geliştirme imkânı sağladı. Yapay zekâ, açık bilim, dijital dönüşüm, bütçe ve mevzuat gibi başlıklarda ortak bir düşünme zemini oluştu.

Üçüncüsü, kuşaklar arası etkileşimi güçlendirdi. Deneyim ile dinamizm aynı platformda buluştu; bu da Türkiye’de mesleki kültür açısından oldukça kıymetli bir kazanım oldu.

En çok önemseydiğim nokta ise genç meslektaşların söz alma cesareti kazanması. Portal, daha yatay ve katılımcı bir alan sundu. Bu durum yalnızca iletişimi değil, mesleki özgüveni de besledi.

Elbette sürdürülebilirlik, içerik kalitesi ve akademik ciddiyet konusunda sorumluluğumuz büyük. Ancak Haziran 2025'te kurulan bu portal için şunu net söyleyebilirim: Daha yolumuz uzun. Bu sadece bir başlangıç. Türkiye'de üniversite kütüphaneciliğinin düşünsel ve stratejik dönüşümüne katkı sunacak daha çok üretim, daha çok iş birliği ve daha çok ortak akıl inşa etmemiz gerekiyor.

5

Bugün Türkiye'deki üniversite kütüphanelerini yapay zekâ farkındalığı, kurumsal hazırlık ve mesleki dönüşüm açısından hangi noktada görüyorsunuz?

Bugün Türkiye'deki üniversite kütüphanelerini yapay zekâ farkındalığı açısından heterojen bir noktada görüyorum. Araştırma üniversitelerinde konuya ilişkin farkındalık artmış, bazı pilot uygulamalar ve eğitim faaliyetleri başlamış durumda. Ancak bu ilgi çoğu zaman bireysel çaba düzeyinde kalıyor; kurumsal strateji belgelerine ve sürdürülebilir politikalara yeterince yansımış değil.

Kurumsal hazırlık açısından en belirgin sorun, yapay zekânın teknoloji yatırımı olarak algılanması ve veri stratejisi, etik çerçeve, insan kaynağı planlaması gibi yapısal unsurların geri planda kalmasıdır. Oysa mesele yalnızca bir araç entegrasyonu değil; araştırma destek hizmetlerinin yeniden tasarlanmasıdır.

Mesleki dönüşüm bağlamında ise önemli bir potansiyel görüyorum. Genç kütüphaneciler dijital araçlara oldukça yatkın ve öğrenmeye açık. Ancak bu dönüşümün kalıcı olabilmesi için sürekli mesleki eğitim, yönetsel destek ve ulusal ölçekte politika uyumu gereklidir.

Eleştirel bir ifadeyle: Türkiye'de yapay zekâyâ yönelik ilgi var, fakat henüz bütüncül bir dönüşüm vizyonu tam anlamıyla oluşmuş değil. Süreç, stratejik planlama ve kurumsal sahiplenme ile derinleşirse gerçek bir yapısal dönüşüm mümkün olabilir.

6

Sizce üniversite kütüphanelerinin yapay zekâ çağında güçlenebilmesi için öncelikli olarak hangi adımlar atılmalı ve özellikle hangi yanlış yaklaşımlardan kaçınılmalıdır?

Öncelikle zor bir soru olduğunu söylemeliyim. Bu sürecin sağlıklı ilerleyebilmesi için mutlaka kurumsal bir çerçeve içinde ve koordineli şekilde yönetilmesi gerektiğini düşünüyorum. Net bir reçete vermek kolay değil; ancak yaklaşımı paylaşabilirim.

Üniversite kütüphanelerinin "sadece kitap deposu" imajından sıyrılıp yapay zekâ ekosisteminin aktif bir bileşeni hâline gelmesi gerekiyor. Bu sadece teknolojik bir güncelleme değil, ciddi bir zihniyet değişimi anlamına geliyor.

Kütüphaneler pasif bilgi sağlayıcı olmaktan çıkıp akademik sürecin aktif bir ortağı olmalı. Veri okuryazarlığı ve etik danışmanlık bu noktada çok kritik. Öğrencilere ve akademisyenlere yalnızca kaynak bulmayı değil, yapay zekâ araçlarını nasıl etik ve verimli kullanacaklarını da öğretmeliyiz.

Aynı zamanda koleksiyonlarımızın ve veri tabanlarımızın büyük dil modelleri tarafından anlamlandırılabilir hâle gelmesi önemli. Fiziksel mekânlarımız da dönüşmeli; sadece bireysel çalışma alanları değil, yapay zekâ destekli projelerin geliştirildiği üretim alanları oluşturmalıyız.

Kaçınılması gereken bazı yaklaşımlar da var. En pahalı yazılımı almak dönüşüm anlamına gelmez. Teknoloji bir amaç değil, araçtır. Yapay zekâyı tehdit olarak görmek ve erişimi kısıtlamak yerine, doğru ve şeffaf kullanımını öğretmek gerekir. Ve en önemlisi, insan faktörünü göz ardı etmemeliyiz. Yapay zekâ ne kadar gelişirse gelişsin, nitelikli bilgiyi ayırt edecek uzman rehberlere her zaman ihtiyaç olacaktır.

Kısaca; geleceğin kütüphanesi, bilgiyi barındıran bir bina değil; bilginin yapay zekâ ile işlendiği, doğrulandığı ve yeni keşiflere dönüştürüldüğü dinamik bir "akademik laboratuvar" olmalıdır.

Yakın zamanda emeklilik sürecine geçmenize rağmen yapay zekâ, mesleki gelişim ve kütüphanecilik alanındaki çalışmalarınızı sürdürmeyi düşünüyor musunuz? Bu süreçte odaklanmayı planladığınız yeni çalışmalar veya katkı alanları nelerdir?

Henüz emekli olduğumu tam olarak anlayabilmiş değilim; zihnim hâlâ kütüphanecilikte, yeni çıkan yayınlarda, dijital veri tabanlarının karmaşasında ve tabii ki yapay zekânın getirdiği dijital dönüşümde geziyor. Mesleki gelişim ve destek üzerine daha çok eğilmeyi düşünüyorum hatta bireysel bir projem var. Çünkü resmiyette emekli olsam da, bilgiye olan merakım ve mesleğime duyduğum tutku için bir "emeklilik yaşı" belirlenmediğini fark ettim.

Açıkçası, bu yeni dönemi bir "kenara çekilme" değil, bir "vites yükseltme" fırsatı olarak görüyorum. Ajandamda odaklanmayı planladığım birkaç temel alan var:

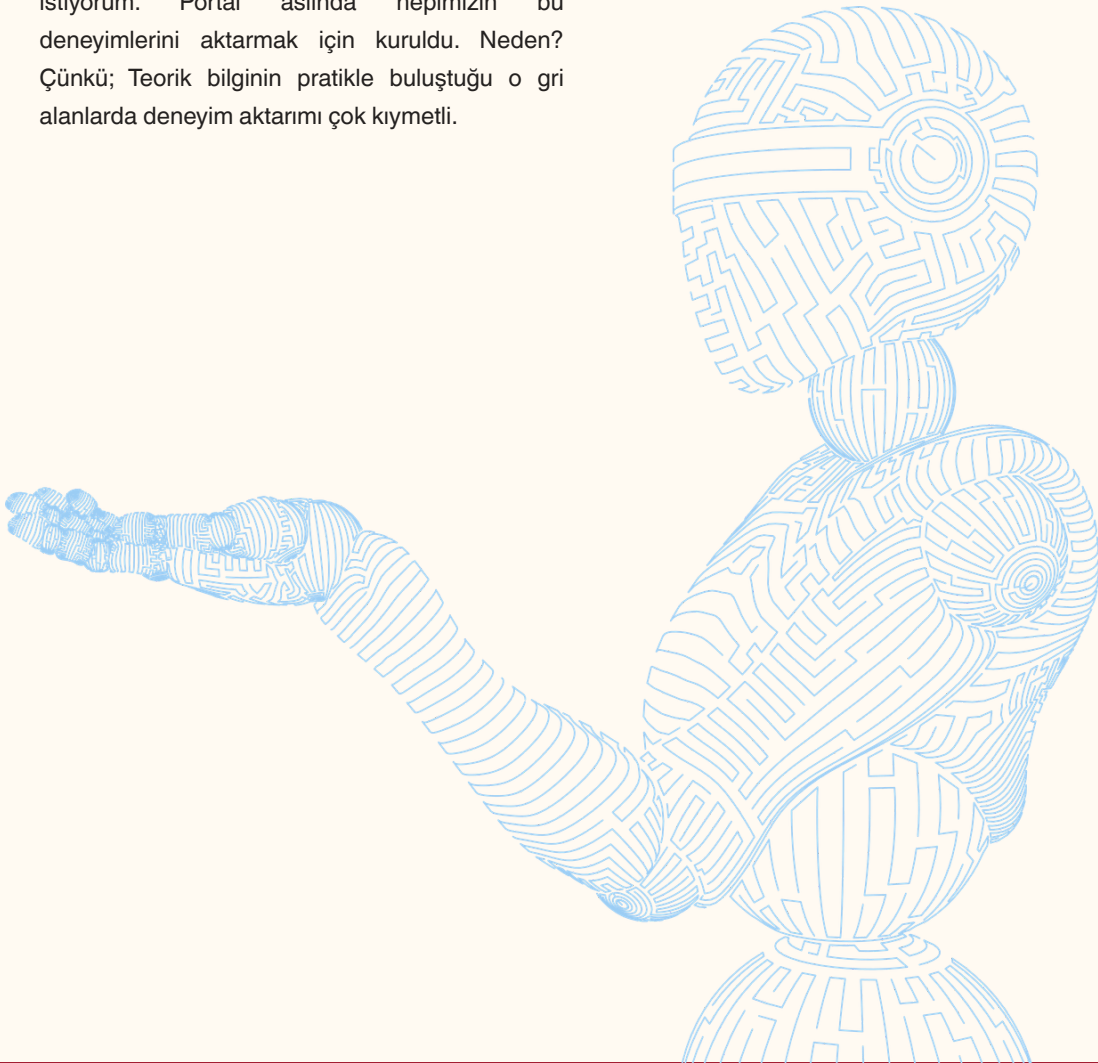
Genç Meslektaşlara Destek: Yılların birikimiyle, yeni nesil kütüphanecilerin yapay zekâ adaptasyon süreçlerinde onlara rehberlik etmek istiyorum. Portal aslında hepimizin bu deneyimlerini aktarmak için kuruldu. Neden? Çünkü; Teorik bilginin pratikle buluştuğu o gri alanlarda deneyim aktarımı çok kıymetli.

Dijital Etik ve Bilgi Kirliliğiyle Mücadele: Yapay zekânın "halüsinasyon" gördüğü bir çağda, bilginin doğruluğunu teyit etme sanatı (fact-checking) üzerine daha fazla kafa yormayı ve bu konuda bizzat işin mutfağında olan kişiler ile atölyeler düzenlemeyi planlıyorum.

Sektörel Yayınlar ve Yazın Dünyası: Koşturmacalı iş hayatı nedeniyle hep ertelediğim, hayata ve mesleğimize dair o kapsamlı yazıları Portal'da paylaşıyorum ve belki de ilerde hepsini derleyip küçük bir rehber kitabı haline getirebilirim.

Benim için aslında kütüphanecilik, bir işten ziyade bir yaşam biçimi. Rafların arasında başlayan bu yolculuk, şimdi ekranların ardında ve genç beyinlerin fikirlerinde devam edecek.

Anlayacağınız, üzerimdeki o tatlı şaşkınlığı attıktan sonra beni yine kütüphane etkinliklerinde veya bir üniversitenin kütüphanesinde gençlerle "geleceği konuşurken" görebilirsiniz. Mesleki gelişim, bitmeyen bir yolculuk ve ben bu yolun en keyifli virajına yeni girdim diye düşünüyorum. Şunu da belirtmekte fayda var: Zamanı gelince çekilip gençlere yol açmak da gerekiyor.

Tuğba KOÇER

Burdur Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi

Kütüphaneciler için Prompt (İstem) Mühendisliği

İyi prompt = daha güvenilir, yeniden kullanılabilir, kullanıcıya uygun çıktı + daha az zaman kaybı. Üretken yapay zeka (GenAI) araçları ile etkileşim, prompt (istem) adı verilen metin komutları aracılığıyla gerçekleşir. Prompt mühendisliği, bu komutları bilinçli ve sistematik bir biçimde tasarlama sürecidir.

Prompt mühendisliği, doğal dilde verilen talimatların mümkün olduğunca net, yapılandırılmış ve amaç odaklı bir şekilde kurulmasını sağlayarak, büyük dil modellerini (LLM) istenilen çıktıya yönlendirme sanatıdır.

- Talimat (Instruction): Modele yöneltilen talebin kapsamını ve niteliğini ifade eder. Örnek: “Aşağıdaki makaleyi 150 kelimelik, tıp öğrencilerine uygun bir dille özetle.”
- Rol (Role): Yapay zekâ modelinin hangi uzmanlık perspektifiyle yanıt sunacağını tanımlamaktadır. Örnek: “Sen bir üniversite kütüphanecisisin ve açık erişim politikalarına hâkimsin.”
- Bağlam (Context): İlgili görevin icra edildiği ortamı, hedef kitleyi, kurumsal verileri veya teknik çerçeveyi kapsayan arka plan bilgilerini ihtiva eder. Örnek: “Kütüphane kullanıcılarımız çoğunlukla lisans öğrencileridir; bilgi okuryazarlığı seviyeleri başlangıç düzeyindedir.”
- Girdi (Input Data): Model tarafından işlenecek olan ham veriyi veya temel içerik birimini temsil eder. Örnek: Makale özeti, katalog kaydı, bir öğrencinin referans sorusu vb.
- Çıktı Formatı (Output Format): Elde edilmesi hedeflenen sonucun biçimsel özelliklerini ve yapısını tanımlar. Örnek: “Üç maddelik liste olarak yaz”, “Tablo oluştur”, “HTML formatında üret”.

Diğer önemli özellikler

Yukarıda ifade edilen temel ilkeler, kütüphaneci perspektifiyle şu şekilde özetlenmektedir:

- Özlü Olma: Gereksiz ifade kalabalığından kaçınılmalı; ancak içeriğin eksiksiz aktarılmasına özen gösterilmelidir.
- Belirginlik: Muğlak ifadeler (“bir şeyler yaz”, “detaylı anlat”) yerine; “200 kelime, madde madde, Türkçe” biçiminde net taleplerde bulunulmalıdır.
- Bağlam Sunumu: “Fen fakültesi öğrencileri için, Türkçe kaynakları esas alarak...” benzeri çerçeve bilgiler sağlanmalıdır.
- Karmaşık Görevlerin Bölümlendirilmesi: Süreçler; “konu başlığı üret”, ardından “bu başlık için anahtar kelime öner” ve sonrasında “gösterim slaytı üret” şeklinde aşamalandırılmalıdır.
- Çıktı Biçiminin Belirlenmesi: İstenen sonucun tablo, e-posta taslağı veya ders planı gibi spesifik formatları tanımlanmalıdır.
- Yinelemeli Yaklaşım: İlk sonuç yeterli görülmediği takdirde, “şu kısmı sadeleştir, şu kısmı uzat” gibi direktiflerle revizyon talep edilmelidir.
- Tekniklerin Entegrasyonu: Rol tanımlama, örnek sunma, tablo oluşturma ve adım adım açıklama gibi yöntemler aynı komut yapısı içerisinde birleştirilebilmektedir.

Kütüphaneciler İçin Prompt Önerileri

Yaptığı İş	Örnek Prompt
Konu başlığı & anahtar kelime önerme	"Sen bir üniversite kütüphanecisisin. Kullanıcı, 'sürdürülebilir kütüphaneler' konusunda lisans bitirme ödevi yazmak istiyor. Görev: 5 olası araştırma başlığı ve her başlık için 5 anahtar kelime öner. Format: İki sütunlu bir tablo (Başlık Anahtar kelimeler). Türkçe yaz."
Literatür arama stratejisi oluşturma	"Rolün: Deneyimli bir referans kütüphanecisi. Kullanıcının konusu: pediatrik hematoloji alanında 'CAR-T tedavileri'. Web of Science, Scopus ve PubMed üzerinden literatür taraması yapmak istiyoruz. Görev: 1) Konu için olası eş anlamlı terimleri listele, 2) Boolean operatörleriyle örnek bir arama sorgusu yaz, 3) Daraltma/genişletme stratejileri öner. Madde madde, Türkçe yaz."
Tez / makale özetini sadeleştirme	"Aşağıya yapıştırdığım Türkçe tez özetini, lisans düzeyindeki öğrencilerin anlayacağı şekilde maksimum 200 kelime ile yeniden yaz. Teknik terimleri kısaca açıkla, paragraf yapısını koru. Akademik tonu koru ama dili sadeleştir. Metni burada: ..."
Bilgi okuryazarlığı eğitimi için senaryo üretme	"Sen bir bilgi okuryazarlığı eğitmenisin. 1. sınıf öğrencileri için 'kopyala-yapıştır yapmadan AI araçlarını etik kullanma' konulu 10 dakikalık kısa bir sınıf içi etkinlik tasarla. İstedğim: 1) Kısa senaryo, 2) Öğrencilere sorulacak 5 tartışma sorusu, 3) Etkinlik sonunda verilecek 3 temel mesaj. Türkçe yaz."
Sık sorulan sorular için yanıt taslakları	"Rolün: Kütüphane danışma masasında çalışan bir kütüphanecisin. Görev: Aşağıdaki 5 sık sorulan soru için, kibar ve kısa e-posta yanıt taslakları hazırla. Cevaplarda link kullanılması gereken yerlere [LİNK] yaz. Sorular: 1) Uzaktan erişim nasıl sağlanır? 2) ..."
Kütüphane politikası taslakları	"Sen bir üniversite kütüphanesi yöneticisisin. Kurumun yapay zekâ araçlarının kullanımına ilişkin taslak bir kütüphane politikası hazırlamak istiyor. UNESCO'nun ve üniversitenin akademik dürüstlük ilkeleriyle uyumlu olmalı. Görev: 1) Amaç, 2) Kapsam, 3) Kütüphane personeli için kurallar, 4) Kullanıcılar için öneriler, 5) Sınırlılıklar bölümlerini içeren bir taslak metin üret. Türkçe yaz."
Katalog kayıtlarını iyileştirme (metin kalitesi)	"Aşağıdaki Türkçe katalog kaydının özet alanını, anlamını bozmadan dil bilgisi ve akıcılık yönünden düzelt. Yeni bilgi ekleme, sadece dili iyileştir. Sadece düzeltilmiş metni döndür. Metin: ..."
RAG benzeri kullanım (kendi metnimize dayanma)	"Aşağıya kütüphane kullanım yönergemizin metnini yapıştırıyorum. Sadece bu metne dayanarak öğrenciler için 5 maddelik kısa bir 'Kütüphaneyi Etkili Kullanma İpuçları' listesi hazırla. Metnin dışına çıkma, uydurma bilgi ekleme. Metin: ..."
Prompt kontrolü ve etik uyarı	"Aşağıdaki prompt, bir öğrencinin araştırma ödevi için yazdığı bir komuttur. 1) Akademik dürüstlük açısından riskli noktaları tespit et, 2) Bunları nasıl yeniden formüle etmesi gerektiğine dair öneriler yaz. Madde madde ve Türkçe yanıtla. Prompt: ..."

Emrullah UĞUR

İstanbul Aydın Üniversitesi

Nano Banana 2: Google'ın Yeni Görsel Yapay Zekâ Modeli

Google, yapay zekâ destekli görsel üretim alanında çitayı bir kez daha yükseltti. Nano Banana 2 (resmi adıyla Gemini 3.1 Flash Image), önceki modellerin en iyi özelliklerini tek bir çatı altında birleştiren yepyeni bir görüntü oluşturma modeli.

Hikayenin Başlangıcı

Geçtiğimiz yıl ağustosta piyasaya sürülen ilk Nano Banana modeli kısa sürede viral olmuş ve yapay zekâ ile görsel üretim dünyasını adeta yeniden tanımlamıştı. Kasımda ise stüdyo kalitesinde kontrol sunan Nano Banana Pro geldi. Şimdi ise Google, hız ve kaliteyi bir araya getiren Nano Banana 2 ile sahneye çıkıyor.

Ne Sunuyor?

Nano Banana 2'nin en dikkat çekici yanı, daha önce yalnızca Pro sürümde bulunan gelişmiş özellikleri Gemini Flash'ın yıldırım hızıyla birleştirmesi. İşte öne çıkan yetenekler:

Gelişmiş dünya bilgisi: Model, Gemini'nin gerçek dünya bilgi tabanından ve web aramasından besleniyor. Bu sayede belirli konuları daha doğru şekilde işleyebiliyor; infografikler, diyagramlar ve veri görselleştirmeleri oluşturabiliyor.

Hassas metin işleme: Pazarlama görselleri veya tebrik kartları için okunabilir, doğru metinler üretebiliyor. Hatta görseldeki metni farklı dillere çevirme yeteneği bile var.

Konu tutarlılığı: Tek bir çalışma akışında beş farklı karakterin benzerliğini ve on nesnenin görsel bütünlüğünü koruyabiliyor. Bu, özellikle hikaye tahtası oluşturmak isteyenler için büyük bir avantaj.

Görsel sadakat: Canlı aydınlatma, zengin dokular ve keskin detaylar sunuyor — üstelik Flash'tan beklenen hızda.

Nerede Kullanılabilir?

Nano Banana 2 şu anda Gemini uygulaması, Google Arama ve reklam araçları dahil birçok Google ürününde kullanıma sunuluyor. Ücretsiz kullanıcılar 1K çözünürlükte görseller üretebilirken, ücretli aboneler 2K çözünürlüğe erişebiliyor.

Nano Banana 2, yapay zekâ görsel üretiminde "hız mı kalite mi" ikilemini ortadan kaldırmayı hedefliyor. Hem hızlı hem yetenekli bir model arayanlar için şu anda piyasadaki en cazip seçeneklerden biri. Özellikle içerik üreticileri, pazarlamacılar ve yaratıcı profesyoneller için ciddi bir araç haline gelme potansiyeli taşıyor.

Google'ın bu alandaki hızlı ilerleyişi, 2026'nın yapay zeka görsel üretimi açısından çok heyecan verici geçeceği sinyalini veriyor.

Yapay Zeka Gündemi

Google Chrome Adres Çubuğuna Tam Yapay Zekâ Modu Geliyor

Google, Chrome adres çubuğuna tam Yapay Zekâ Modu entegrasyonunu getiriyor. Geçtiğimiz günlerde yayınlanan büyük Gemini güncellemesinin ardından gelen bu yenilik, masaüstü Chrome'un Omnibox olarak bilinen adres çubuğunu daha kapsamlı bir üretken yapay zekâ merkezine dönüştürüyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Yapay Zekâ İnsan Beyniyle Yarışabilir mi?

Hindistan'da gerçekleştirilen bir etkinlikte mikrofon uzatılan Demis Hassabis, mevcut sistemlerin insan beyniyle yarışıp yarışamayacağı sorusuna net yanıt verdi. Hassabis'e göre henüz böyle bir şey söz konusu değil.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Türkiye’de Bir İlk... Mezuniyete “Yapay Zekâ” Şartı Geldi

MEF Üniversitesi, son bir kaç yıldır yapay zekâ alanında yürütülen çalışmalarda yeni bir aşamaya geldi. Üniversite, geçtiğimiz günlerde Türkiye’de ilk olacak bir uygulamayı hayata geçirdi. Buna göre üniversitede 2026-2027 akademik yılından itibaren lisans öğrencileri için “Yapay Zekâ Yetkinlik” belgesi almak mezuniyet şartı olacak.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Kuzey Carolina Üniversite Kütüphanesi, Tar Heels için Özelleştirilmiş Üretken Yapay Zekâ Aracını Tanıttı

29 Ocak'ta Chapel Hill'deki Kuzey Carolina Üniversitesi Kütüphanesi, Davis Kütüphanesi'ndeki Kütüphane Yapay Zekâ Stüdyosu'nun büyük açılışını düzenledi ve Carolina topluluğunun ChatGPT, Gemini, Claude ve daha fazlası gibi en iyi üretken yapay zekâ modellerine erişmesi ve keşfetmesi için tasarlanmış ücretsiz bir platform olan PromptLab'ı tanıttı.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Microsoft, Redmond, Haydarabad, Pekin ve Dublin'deki Çalışan Kütüphanelerini Kapatıyor

Şirket, kütüphaneleri Skilling Hub aracılığıyla "yapay zekâ destekli öğrenme deneyimi" olarak adlandırdığı bir deneyimle değiştiriyor. The Verge'e göre, geçiş ayrıca çalışanların araştırma ve mesleki gelişim için kullandığı büyük haber kuruluşları ve sektör yayınlarına aboneliklerini ortadan kaldırıyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

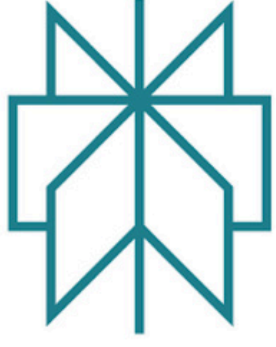

Perplexity'ten Yeni Nesil Yapay Zekâ Hamlesi: “Computer” Tanıtıldı

Perplexity AI, tüm yapay zekâ yeteneklerini tek çatı altında topladığını duyurduğu yeni sistemi Computer'ı tanıttı. Şirket, ürünü yapay zekânın bir sonraki evrimi olarak konumlandırıyor.

Perplexity Computer, kullanıcıların çalıştığı arayüzlerde görev yapabilen genel amaçlı bir dijital çalışan olarak tanımlanıyor. Sadece sorulara yanıt vermekle ya da tekil görevleri yerine getirmekle kalmıyor; uçtan uca iş akışları tasarlayıp kendi başına yürütebiliyor. Ayrıca sistemin saatlerce hatta aylarca kesintisiz çalışabilecek kapasiteye sahip olduğu belirtiliyor.

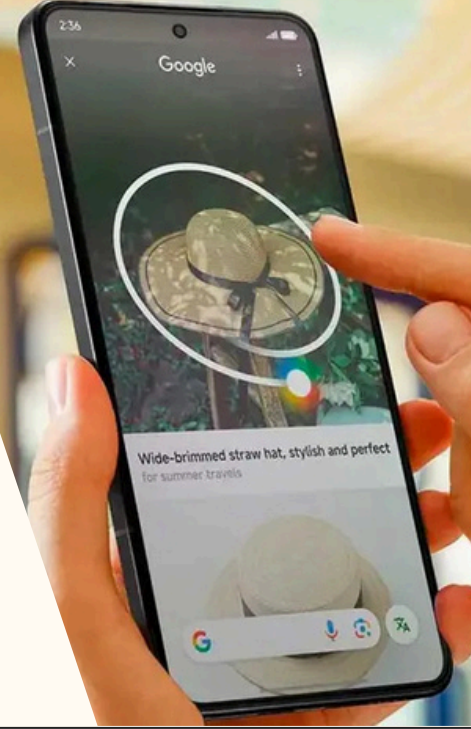
[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Google Circle to Search Seviye Atladı: Artık Fotoğraftaki Her Şeyi Tek Seferde Tanıyabiliyor!

Google, Galaxy S26 ile birlikte Circle to Search özelliğini Gemini 3 ile güncelledi. Yeni sürüm, bir görseldeki birden fazla nesneyi aynı anda tanıyabiliyor ve sanal kıyafet deneme özelliğini doğrudan araca entegre ediyor. Güncelleme yakında diğer Android telefonlara da gelecek.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Yeni yöntem, büyük dil modellerinin (LLM) eğitim verimliliğini iki katına çıkarabilir

MIT ve farklı kurumlardan araştırmacılar, akıl yürütme yeteneğine sahip büyük dil modellerinin (LLM) eğitimini doğruluktan ödün vermeden iki kat hızlandıran yeni bir yöntem geliştirdi. Sistem, eğitim sırasında boşa kalan işlemcileri değerlendirerek daha küçük ve hızlı bir modeli devreye sokuyor; bu model büyük modelin çıktısını tahmin ediyor, büyük model ise doğruluyor. Böylece ek maliyet oluşturmadan eğitim süresi kısılırken enerji verimliliği de artıyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Claude

ABD, yapay zeka firması Anthropic'i 'riskli' olarak sınıflandırdı.

ABD, yapay zeka (AI) şirketi Anthropic'i resmen tedarik zinciri riski olarak sınıflandırarak, benzeri görülmemiş bir hukuk mücadelesine zeminini hazırladı.

Pentagon'un bu kararı, bir ABD şirketinin tedarik zinciri riski olarak nitelendirildiği ilk örnek; hükümetin Anthropic'i kullanmak için yeterince güvenli bulmadığı anlamına geliyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

OPENAI, yeni ve daha akıllı GPT-5.4 modelini duyurdu.

OpenAI, ChatGPT için yeni modeli GPT-5.4'ü duyurdu. Yeni model akıl yürütme, kod yazma ve gerçek dünya görevlerini otomatikleştirme konusunda önemli geliştirmeler getirerek ChatGPT'yi çok adımlı ve karmaşık iş akışlarını yönetmede çok daha güçlü hâle getiriyor.

En dikkat çekici yeniliklerden biri, modelin bilgisayarlarla daha doğrudan etkileşim kurabilmesi. GPT-5.4 artık ekran görüntülerini yorumlayabiliyor, tarayıcıları kullanabiliyor ve klavye ile fare komutları vererek farklı uygulamalarda işlemler gerçekleştirebiliyor. Bu sayede daha önce insan müdahalesi gerektiren çok adımlı görevleri kendi başına tamamlayabilen daha otonom bir yapay zekâ dönemine doğru önemli bir adım atılmış oluyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

ABD Yüksek Mahkemesi, yapay zekâ tarafından üretilen materyallerin telif hakları konusundaki anlaşmazlığı görüşmeyi reddetti.

ABD Yüksek Mahkemesi, yapay zekâ tarafından üretilen eserlerin telif hakkı kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin önemli bir davayı incelemeyi reddetti. Mahkemenin bu kararı, alt mahkemelerin yalnızca insan tarafından oluşturulan eserlerin telif hakkı korumasından yararlanabileceğine yönelik görüşünü fiilen yürürlükte bırakmış oldu.

Dava, Missouri’li bilgisayar bilimci Stephen Thaler tarafından açıldı. Thaler, geliştirdiği DABUS adlı yapay zekâ sistemi tarafından oluşturulduğunu belirttiği “A Recent Entrance to Paradise” adlı görsel eser için telif hakkı başvurusunda bulunmuştu. Ancak ABD Telif Hakları Ofisi, eserin bir insan tarafından oluşturulmadığı gerekçesiyle başvuruyu reddetti.

Bu karar daha sonra 2023 yılında Washington’daki bir federal mahkeme tarafından da onaylandı. 2025 yılında ABD Columbia Bölgesi Temyiz Mahkemesi de aynı yönde hüküm vererek telif hakkı için “insan yazarlığının” temel bir şart olduğunu vurguladı.

Son olarak ABD Yüksek Mahkemesi’nin davayı incelemeyi reddetmesiyle birlikte, yapay zekâ tarafından tamamen bağımsız şekilde üretilen eserlerin ABD telif hukuku kapsamında korunamayacağı yönündeki mevcut hukuki yaklaşım korunmuş oldu.

Thaler’ın avukatları ise bu yaklaşımın, yapay zekânın yaratıcı sektörlerde kullanımını ve gelişimini olumsuz etkileyebileceğini savundu. Buna karşın ABD hükümeti ve alt mahkemeler, telif hukukunun temelinde insan yaratıcılığının bulunduğunu belirterek mevcut düzenlemenin sürdürülmesi gerektiğini ifade etti.

Uzmanlara göre söz konusu karar, yapay zekâ çağında fikri mülkiyet hukukunun nasıl şekilleneceğine dair tartışmaların devam edeceğini gösteriyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Yapay Zeka ve Kütüphane Ajandası

3. Uluslararası Kütüphane ve Teknoloji Festivali

2-4

N İ S A N

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü tarafından; İstanbul Râmi Kütüphanesi'nde 2-4 Nisan 2026 tarihlerinde III. Uluslararası Kütüphane ve Teknoloji Festivali düzenlenecektir.

Festival Ana Teması: "İyileştiren Kütüphaneler"

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

TRAI Meet-up Etkinlikleri

2026

12

ETKİNLİK

TRAI Meet-up etkinlikleri, Ağustos 2017'den bu yana her ayın üçüncü Çarşamba akşamı düzenlenen ve yapay zekâ alanında farklı konuların ele alındığı aylık buluşmalardır. Her yılın başında yayınlanan yıllık program ile etkinlik tarihleri duyurulmakta, böylece katılımcılar bir yıl boyunca gerçekleşecek buluşmalara dair önceden bilgi sahibi olabilmektedir.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

IEEE CAI 2026 (IEEE Conference on Artificial Intelligence 2026)

08-10

M A Y I S

IEEE Yapay Zekâ Konferansı (IEEE CAI), yapay zekâ uygulamalarına ve endüstriyel teknoloji uygulamalarını ve yeniliklerini etkileyen temel yapay zekâ alanlarına odaklanan uluslararası konferansı İspanya'nın Granada şehrinde yapılacak.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

VIII. Ulusal Akademik Kaynak Paylaşım Çalıştayı

14-15

MAYIS

VIII. Ulusal Akademik Kaynak Paylaşım Çalıştayı 14-15 Mayıs 2026 tarihlerinde Bartın Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilecektir.

Ana tema; dijital dönüşüm ve Yapay zeka çağında kütüphaneler arası iş birliği ve yeni yaklaşımlar.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

3. Ulusal Yapay Zekâ Buluşması Kapadokya

15-16

EKİM

2024 yılında ilki düzenlenen Ulusal Yapay Zekâ Buluşması'nın ardından, bu yıl 15-16 Ekim 2026 tarihlerinde Kapadokya Üniversitesi Ürgüp Fabrika Yerleşkesinde üçüncü kez bir araya gelinecek. Bilim insanları, girişimciler, öğrenciler ve sektör temsilcileri; yapay zekâ alanındaki güncel gelişmeleri paylaşmak, yeni fikirleri tartışmak ve geleceğe dair vizyon oluşturmak için buluşuyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

BULMACA

Yapay Zeka mı
Organik Zeka mı?

1. Görsel

2. Görsel

